

TRIBUNA

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL
pentru Austro-Ungaria:
pe un an ..... 20 cor.
pe 1/2 an ..... 10 cor.
pe 1/4 an ..... 5 cor.
pe o lună ..... 2 cor.
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
Pentru România și străinătate pe an
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14
bani; a doua oară 12 bani; a treia
oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentele, cât și inserțiile
sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate 100.

Scrisori nerăzdate nu se primesc.

Stare îngrijitoare. ✓

Privitor la starea lucrurilor dela Eforia Școlilor române din Brașov primim informațiuni d'osecțională gravitate. Actualul comitet dela Stul Nicolae a moștenit o situație nu se poate mai anarchică. La biserică bogat dotată și cu multe venituri, fosta administrație a comis adică fapte cari întrec ori-ce închipuire și nu este esclusă posibilitatea să se amestece la mijloc procurorul. La tot cazul va trebui încă mult timp până se va face deplină regulă și se vor ficsa toate responsabilitățile în marele chaos numit gospodăria Voina-Vlaicu și Sterică.

Ceea-ce este însă cert și mai grav dintre toate, e că **guvernul maghiar refuză a pune la dispoziția Eforiei renta plătită de statul român.** Și o refuză pe motiv nu se poate mai adânc tăietor în vaza autonomiei și vieții noastre bisericești: *socotelile ce i-s'au așternut, prin mitropolie, despre chipul cum și pe ce s'a cheltuit renta arată că sume însemnate s'au deurnat dela destinație, nu s'au cheltuit pe afaceri școlare.*

Un conflict nu numai delicat, dar de tot complicat, s'a ivit astfel între autoritățile noastre școlare și bisericești și între guvern.

Prin chipul cum s'a rezolvat de guvernul român Cantacuzino afacerea rentei, «în autonomia noastră bisericească s'a făcut o primejdioasă spărtură», zisese dl Partenie Cosma.

Că ce pas grav a fost acela și ce primejdie a devenit chipul de rezolvare despre care «Tribuna» din Sibiu în extasul său zisese că «nici nu și-ar fi putut închipui o rezolvare mai — sublimă», se vede numai acum, când guvernul maghiar a ajuns în poziție de a putea să refuze școlilor române dela Brașov plățirea rentei date de statul român.

Câtă vreme va trece, ce muncă grozavă va trebui să depună actuala Eforie pentru a drege și lămuri ceea-ce a stricat și incurcat eforia în cap cu Voina, câte umiliri va trebui să sufere mitropolia română bătând pe la ușa ministrului de culte până să se rezolve acest conflict, — nu e greu de închipuit.

Tot așa de sigur este însă, că dacă banii nu ajungeau în mâinile guvernului ci se depuneau la mitropolie, conflictul nu era să se petreacă, ci păcătoșii cari au abusat de poziția lor ca epitropi ori efori erau să-și la pedeapsa prin autoritățile noastre și fără ca întâlu de toate să sujere instituțiunile școlare atât de scumpe tuturor Românilor.

Așa însă ce situație s'a creat?

Au ajuns nu numai banii pe mâna guvernului unguresc, dar acesta și a creat o poziție pe care n'o avea nainte față de

biserica noastră autonomă: să i-se aștearnă socoteli ce numai autoritatea noastră bisericească are dreptul, după Statutul organic, a le controla. Și rezultatul primelor scontrări eată-l: *refuzul de a se da renta, imperativul să se aștearnă socoteli altfel ajustate ear banii cheltuiți pe alte lucruri de cât școlare, să se restituie.*

Cine să-i restituie însă? Actualii epitropi și efori nu, căci ei nu sunt vinovați pentru scăderile administrației resturnate de obștea trezită. Și cum să se facă alte socoteli, când s'a arătat deja în ce chip s'au cheltuit banii? Și ce va fi dacă s'ar găsi la Sibiu un consistor demn, conștiu de drepturile noastre autonome și ar zice: socoteli nu așternem, căci după nici o lege pozitivă din stat guvernul n'are dreptul de control în afacerile bănești ale bisericii autonome române?

Ce va fi, mai presus de toate, dacă guvernul va lungi afacerea, și stă în puțință! și astfel ani d'arândul școlile din Brașov ar rămâne fără rentă? Nu s'ar naște oare — ar trebui citări să se naște — un conflict în care să fie atras și statul român? Căci România să dea bani pentru-ca aceștia să fie reținuți la Budapesta, înțelege ori-ce Român: nu se poate pretinde!

Se pute prevedé însă dela început, că având astfel de efori ca Voina-Vlaicu și Sterică, lucrurile aici au s'ajungă. Căci dacă a fost în stare Voina să insceneze acel proces faimos în contra statului român, dându-se unealtă într'o campanie de politică militantă, nu era să fie mai scrupulos în administrarea averilor ce-i căzuse pe mână.

Am ridicat cuvântul pe acea vreme, am biciuit apucăturile detestabile și am profetizat că rele multe se vor naște pe urma atâtor uneltiri, hatăruri și tendențe păcătoase. Durere, urmările ni-au dat dreptate. Dacă și celelalte organe românești s'ar fi alăturat însă chiar d'atunci campaniei noastre și mai ales dacă fostul și actualul mitropolit nu acorda celor păcătoși întreg spriginul lor, desigur că se prevenea răul în fața căruia vedem că organul mitropoliei dela Sibiu stă acum ca mut, căci deși d'atâta vreme se cunosc incorectitățile, organul sibian n'are un singur cuvânt la adresa tristei companie. Ori nu știe organul mitropolitan nimic de «imprumutul» ce a luat Vlaicu pe polița de asigurare pentru care n'a plătit de cât o singură rată și care chiar așa, nu s'a găsit pusă drept amanet în cassa epitropească! Nu știa I. P. Sa că Vlaicu ani de zile lua onorar și leafă (2600 coroane) fără ca să-i fi fost votat din partea cuiva?... Și câte alte de asemenea natură?... Un dosar întreg va fi ce se descopere, căci din păcate, de săptămâni de zile, se descoperă într'una isprăvile companiei care luase în exploatare pe Sfântul Nicolae din Brașov.

Noi nu ne estindem însă asupra acestor isprăvi, ci lăsăm ca autoritățile compe-

tente să-și urmeze cercetările și în cadrul Statutului Organic și a Regulamentelor să ia măsurile ce se impun.

Ne-am crezut însă datorii să semnalăm răul ce s'a ivit eară la Brașov și să exprimăm dorința ca Veneratul Consistor din Sibiu să caute a rezolvi afacerea cât mai de grabă.

Sunt trei ani trecuți de când dl Partenie Cosma interpelase în Congres pe I. P. S. Sa Mitropolitul Meșianu asupra afacerii rentei. Trecu însă și al doilea Congres fără ca I. P. S. Sa să răspundă ceva în merit.

D'atunci — grație gospodăriei lui Voina-Vlaicu și Sterică — afacerea s'a incurcat și mai rău... Prin tăcere și inactivitate din partea Mitropolitului nu credem că ne-am apropia însă de rezolvare.

Cine-i de vină?

Cine-i de vină că în țeara asta agitatori rădămiștari și socialitari, copii ai lui Moise, au prins curagiu și au ajuns așa zicând arbitri ai situațiunei?

Sistemul dominant șovinist.

Face-va Tisza abatere în privința asta și va mai reteza oare din coarnele ce le crescuseră diferiților Weisenfelzi deveniți Vázsonyi și Bernsteinilor ajunși Bokányi? — nu știm încă. Am văzut însă că i-a luat de scurt pe cei-ce s'au pus sub protecția acestor circumciși, ear «Budapesti Hirlap» de erî scrie între altele:

Cum se poate, ca atunci, când greva funcționarilor de tren degenerază până la ruina diferitelor averi ale statului, până la crime capitale: *Reuniunea democraților* din Budapesta în contra restabilirii ordinii conturbate să desvoalte rezistență contribuind la nimicirea puterii de stat? Cum se poate, ca aceasta Reuniune să alimenteze greva cu banii și domnia sa domnul Vázsonyi Vilmos să figureze ca patron și conducător al grevei și să rostească vorbiri agitatoare, cari dovedesc o imensă prepotență și mărturisesc, că domnia sa domnul Vázsonyi se prea încrede nu numai în posibilitatea uitării, ci și în puțința stoarcerii prea ușoare a amnestiei pe seama culpabililor? Că se poate, ca acest domn Vázsonyi pre-cum și un alt domn avocat, domnul Visontai Soma, să ridice pumnalul contra guvernului: și dacă tu guvernule nu guvernezi cu responsabilitatea așa, pre-cum noi dictăm fără răspundere, atunci de mâne dimineată începând are să urmeze greva generală: încetarea a ori-ce lucru în această sêrmană țeară.

Ce fel de cutezanță, pretensiune nebună, ce fel de agitațiune revoluționară este această procedură, acest mod de gândire? Cum se poate, ca acești domni în numele domnilor Bokányi, Weltner, Grossmann, Izrael și a altor asemenea domni să fulgere cu declarațiuni de războiu, atunci, când ca legislatori ar trebui să contribue la restabilirea ordinii și păcii de stat, ear nu la conturbarea acesteia tot mai mult, aliându-se cu internaționaliștii? Și cum se poate, ca un al treilea onorabil domn, adecă Polónyi Géza să amenințe cu grevă parlamentară, ca un

fel de încurajare, din cauza că guvernul nu acordă amnestie generală, deși ca iuriscult trebuie să știe, că singuraticii păgubași și vătămăți în libertatea lor personală au dreptul de retorsiune judecătorească, trebuie se știe și aceea, că pedepsirea delictelor comise de greviști pe teritoriul croato-slavon este dreptul incontestabil al acestei țări? Prin urmare, ca acordarea amnestiei generale nici nu depinde singur numai de guvernul maghiar, afară de părerea de rău, mila și simțirea demnă.

Pagubele grevei.

Un redactor al ziarului «Pester Lloyd», luând ca punct de plecare datele statistice oficiale ale direcției căilor ferate a făcut socoteala că greva recentă a făcut statului $4\frac{1}{2}$ milioane coroane pagubă. Și anume 1 milion a păgubit statul din cauza că n'a putut transporta călători; iar $3\frac{1}{2}$ milioane din cauza că nu a putut transporta mărfuri.

E de observat, că în fiecare zi statul încasează la căile ferate 600.000 ccr. Neîncasând o zi această sumă, este mai mult de cât dacă ar înceta în țeara întreagă plățirea dărilor directe.

Pagubelor sus arătate mai trebuie însă a se socoti cele cauzate prin stricarea mărfurilor în gări și mai ales a desdaunărilor în multe procese ce se vor intenta statului.

Eată ce ispravă au făcut slujbași dela trenuri instigați de Vázsonyi, Visontai și alți jidanți cari caută să pescuiască în apă tulbure. Conte de Tisza a bine-meritat dela patrie nelăsându-se intimidat de gașca păcătoasă.

Biserica macedo-română.

O telegramă din Viena ne-a adus cuprinsul unui comunicat, evident inspirat, dat de «Politische Correspondenz» organul diplomatic oficios al cancelarului Austro-Ungariei.

După o scurtă introducere asupra mișcării culturale a poporului aromân din

Macedonia, comunicatul expunând legitima dorință a poporului ortodox macedo-român de a se înbiserici în limba maternă, face încheerea următoare:

„Dacă după cum se afirmă, în cercurile Patriarhatului oecumenic din Constantinople domnește părerea că mișcarea românilor din Macedonia se aseamănă cu mișcarea populației bulgare din Macedonia care a premers înființarea Exarchatului bulgar, această comparațiune nu este de loc îndreptățită de oarece năzuințele românilor sunt de natură pur culturală și nu se poate pune pe aceeași linie cu mișcarea bulgară de atunci, al cărei caracter eminent politic era indiscutabil“.

Declarația aceasta atât de categorică, ce se produce pentru prima oară într'un organ diplomatic, în strînse legături tocmai cu cancelaria acelei mari puteri dătătoare de tonuri hotărâtoare în politica generală balcanică, este de mare importanță pentru o îndrumare mai fericită a îndestulării legitimele dorințe, pe cât de modeste p'atât de arzătoare, ale fraților noștri din Macedonia.

Este învederat, că această îmbucurătoare pozițiune diplomatică trebuie să fi fost luată în urma demersurilor celor mai înalte ale noastre sfere ocârmuitoare, ca un omagiu al strînsei prietenii și alianțe între ambii Monarhi ai statelor cis și transcarpatine.

UN SUCCES AL FRANȚEI.

Prin acordul anglo-francez, Franța a dobândit în realitate suveranitatea peste Maroc, o țară cu bogății naturale neistovite, cu terenuri foarte bogate, cu mine avute la începutul exploatarea lor și care din cauza gospodăriei cu adevărat orientale au ajuns aproape la ruină... Prin granița posesiunilor sale africane, prin egalitatea de rasă și de religie a locuitorilor Angliei cu a Marocului, Franța va pune capăt anarchiei din statul vecin și-și vede acum încoronată de succes politica sa urmărită cu atâta străduință de ani de zile.

Mărimea acestui succes se vede din manifestările puțin simpatice ale presei europene. Germania se teme că hegemonia pe terenul comerțului pe care o exercitează până acum în Maroc, va fi primejduită mai de vreme sau mai târziu prin hegemonia politică a Franței. Și în privința aceasta nici chiar concesiunea făcută de Franța Angliei că nu va modifica acolo politica „porților deschise“, nu garantează că se va păstra pentru totdeauna această stare de lucruri. Spania se simte greu atinsă, fiindcă a fost trecut cu vederea în toate tratativele ce au avut loc. Chiar în Anglia s'au exprimat îngrijiri în privința concesiunilor acordate Franței. Un ziar conservator, foarte amic guvernului, spune că s'a dat unui stat străin un protectorat de fapt asupra întregului tărâm sudic al mării Mediterane. Spune că Anglia nu mai e în stare să domine trecătoarea Gibraltarului în marea Mediterană dacă Marocul trece în posesiunea Franței.

Republica franceză — continuă „Die Zeit“ — a câștigat o victorie în timp de pace: prin „controlul“ asupra Marocului și-a rontunjit marele său imperiu colonial nord-vest african și l'a întărit astfel că în Mediterana apuseană — Toulonul, Corsica și Algeria ca puncte întărite de rezim — a dobândit o forță covârșitoare, căreia Englezii cu Malta și Gibraltarul ar putea să-și țină piept. Rusia trebuie să se lupte pentru cucerirea Tibetului. Franța și-o primește fără să tragă sabia — ci numai o trăsătură de condei.

Greva birjarilor în capitală.

Conform hotărârii de Duminecă birjarii din capitală au început greva. În întreg orașul s'a putut simți efectul straiacului, căci foarte puține trăsuri se puteau vedea. Multe-puține, câte circulau pe strade, căi și bulevarde, erau mânate de birjar, de stanga cărora ședea câte un polițist pentru a apăra contra eventualului atac al greviștilor. Pe marele bulevard au trecut de pildă câte-va trăsuri încărcate cu fân; dar în loc de birjar mânau caii soldați; afară de aceea din motive de precauțiune încă doi soldați erau de asupra în car, 2 păseau de alături pe lângă cai. Pe calea extremă a Vățului, unde altă dată era circulația trásurilor de povară și a birjelor foarte viuă, nu s'a putut vedea nici urmă de vre-o trăsură. Mâne, după credința conducătorilor grevei, toți birjarii se vor atașa straiacului.

Școala lui Ștefan-cel-Mare.

La 2 Iulie 1904 se împlinesc patru sute de ani dela moartea lui Ștefan-cel-Mare. El a stăpânit din Suceava, a purtat Coroana Moldovei, a păzit la granița dela Nistru, a pus și scos Domniile în Țara-Românească, și-a ținut parcălabii la Ciuceu în părțile Bistriței ardeleni și la Cetatea de Baltă de pe Tirnave, a chemat pe Secuți la luptele sale, a poruncit peste dinșii și a întemeiat cea dintâi episcopie pentru Români din Ardeal. Nu numai atât: el a cioplit piatra scumpă a vitejiei românești care a scânteiat în focul războaielor drepte și cuminți cu atâta strălucire încât a uimit neamurile. El a înălțat mai multe biserici mari și mănăstiri, însemna unirea tuturor podoabelor Artei și întemeierea odihnei roditoare pentru singurii cărturari ai neamului. Astfel Ștefan, unicul chip armonios, desevirșit, împărătește întreg printre Români, înfățișează, prin raza în care a întemeiat și a călăuzit, Românimea toată. Nu e unul din ținuturile românești, din România liberă, din Austria, din Ungaria, din Rusia care să nu întâlnească în trecutul său local sceptra lui Ștefan-cel-Mare și de îndreptare.

De aceea e și firesc lucru ca din toate unghiurile pământului pe care-l locuim să se audă îndemnuri pentru celebrarea — noi să zicem cu o vorbă veche care, aceea, are un răsădit în inimile multărilor — pentru prăznuirea mărețului moș Ștefan-cel-Sfânt.

In România a orînduit Ministeriul de Instrucție Publică: se va scrie pentru popor o carte

despre viața lui Ștefan, se vor culege și tipări toate brisoavele de danie și întărire rămase dela dînsul, multe pergamente cu slova frumoasă, se vor aduna poveștile cîntecelor și amintirile poporului despre acel părinte al lui cu mâna blîndă și vorba bună pentru ai săi; la 2 Iulie 1904 copiii din școli vor veni să primească răsplată sînguinții lor în daruri care pomenesc pe strămoș, și o slujbă de pomenire se va face în bisericile orașelor și în acelea ale miilor de sate, pentru-ca închinându-se lui Dumnezeu, țeranul să se gîndească la țară și la acei cari l-au lăsat-o.

În Pesta, studenții caută să urmeze exemplul acelor înaintași din 1871, dela Viena, cari au pus la cale și au dus la capăt, sub povățuirea unor oameni ca Mihail Eminescu și Ioan Slavici, serbarea veselă prin care s'a pomenit cei patru sute de ani dela clădirea mănăstirii lui Ștefan-cel-Mare, Putna bucovineană. S'a alcătuit, după cât se știe, un comitet pentru a lua măsuri, cari nu se cunosc până acum.

În Bucovina chiar, Români cei buni—căci, slavă Satanei, zeulul ambiției și izhăndei personale cu ori-ce preț, mai sunt și alții —, deci Români cei buni s'au și gîndit să dea o strălucire cât mai mare și mai vrednică parastasului ce se va face, după datină, la 2 Iulie, pe mormîntul ctitorului Putnei, care e și ctitorul Moldovei, ctitorul, într'o largă măsură, și al neamului românesc. Baronul de Hurmuzaki, care poartă un nume ilustrat în silinți pentru neam și în munca pentru cunoașterea trecutului nostru, a fost pus în fruntea unui comitet de inițiativă, și guvernul țării, întrebat n'ar fi arătat nici o împotrivire pentru îndeplinirea acestui proiect odată ce a-

vea a face cu oameni cari garantau prin seriozitatea și tactul lor că nu vor fi lucruri neplăcute.

Acestea toate sunt semne bune. Mai sunt și altele însă mai puțin bune, și de ele vreau să vorbesc acum, înainte de a veni la o propunere, care nu e a mea decât până vor primi-o, cum doresc alții.

Mai e vorba de un album cuprinzînd înfățișarea mănăstirilor și bisericilor pe care le datorim lui Ștefan, și acest album ar fi să aibă, după-cum am cetit, și un text de lămuriri și povestire, pentru scieria căruia s'a făcut un comitet. Dacă-mi aduc aminte bine, în acel comitet sunt multe persoane zeloase, dar nu sunt istorici și nici scriitori. Comitet deci, fără istorici, pentru o lucrare istorică și o lucrare istorică despre Ștefan-cel-Mare, care a fost hotărît Sfânt de poporul românesc și al cărui nume deci nu trebuie a se lua în deșert, — să nu se supere inițiatorii, dar imi pare nu știu cum...

S'a mai întemeiat apoi, de câte-va luni, o societate numismatică, cu doi numismați, d-nii Suțu și D. Sturdza, și cu o mulțime de oameni cari nu sunt numismați. Această societate a votat baterea unei medalii pentru Ștefan, și inscripția, redactată de un om căruia i-s'a bătut și lui o medalie fiind în viață — cine mai are această onoare de cât d. Gr. G. Tocilescu? — spune lămurit că Ștefan a domnit în Moldova dela 1457 la 1904, ceea-ce ni-se pare cam mult. Apoi proiectele trebuie supuse de artiștii unui om total lipsit de simț artistic. Și cu o astfel de inscripție cu o astfel de cântărire, — e vorba de Măria Sa Ștefan-cel-Mare. Semn rău!

Cel-ce s'au pus eri in grevă, s'au adunat azi dim. la 5 ore în așa numita grădină Hermina din parcul orașănesc, asilul greviștilor de la tren. Nainte de ameză o deputațiune de birjari condusă de Dr. László Jenő, candidat de avocat, și colaborator la Népszava, a mers la căpitanul orașului să ceară permisiune dela Rudnay Béla pentru adunarea greviștilor în grădina Hermina.

— Cine ești d-ta? Ești avocat? — întrebă căpitanul suprem pe conducătorul deputațiunii birjarilor.

— Nu-s!

— Ești birjar?

— Nu-s!

— D-ta te-ai purtat de tot obraznic astă toamnă din incidentul grevei birjarilor de atunci. D-ta ești un netrebnic! un tântor! D-ta trădești ca un parasit de pe spinarea acestor oameni săraci!

— Pofteste a dovedi asta!

— Tact. D-ta nu lucrezi! nu ostenești! Afară! Dr. László Jenő, care și cu contele Tisza a avut o asemenea scena mai astă iarnă, a fost dat afară. După aceea Radnay a vorbit cu deputațiunea birjarilor, dela care a întrebat, cât plătește lui László Jenő pentru arangierea grevei. Aceasta a răspuns, că nimica. În urma asta s'au expus jalbele lor. Căpitanul a atras atențiunea deputațiunii, asupra faptului, că în străinătate birjarii sunt mai rău plătiți.

Rudnay a pomenit despre deputațiunea proprietarilor de birje, că și ei se află într-o astfel de situațiune, încât li este peste putință a ridica plata greviștilor. Și aceia se luptă cu aceleași greutate, ca și dînșii. Nu permite mai mult ca greviștii să se adune în grădina Hermina, și peste tot atare asil pe teritorul imediat al orașului nu mai tolerează. Dacă greviștii persistă pe lângă hotărîrea lor, atunci pot merge pe insula Tințarilor și acolo să continue greva. În urma asta deputațiunea a eșit dar n'a sosit bine l-a locul greviștilor, când 3 batalioane de husari, 90 polițiști în frunte cu căpitanul suprem, Rudnay a venit la fața locului, încungiu-rând grădina. Căpitanul merse între birjari, cărora le-a ținut un scurt discurs, provocându-i să se îm-prăstie numai de cât, căci pe teritorul capitalei adunări de greviști nu mai suferă. În urma asta ce 2000 și vro 500 birjari au părăsit în liniște grădina. S'au luat măsuri întinse pentru a feri pe acei birjari, cari se afla în serviciu, de eventuale terorizări și amenințări din partea greviștilor.

Mare scandal în Reichsrath.

În ședința de eri a camerei austriace ministrul president contele Tisza a fost foarte vehement atacat din partea deputaților pan-germani și socialiști. O foarte maghiară, raportând și ea despre întemplerarea aceasta scrie: «Acest ton este demn de corporațiunea făcătorilor de scandale și de celebrul conducător socialist Ellenbogen, cel mai excelent product al gunoiului vienez».

În ședința de eri a presidat vice-presedintele Kaiser. Nainte de ordinea zilei a interpelat în afacerea de despăgubire, ce are Austria să pretindă dela Ungaria în urma pagubelor suferite din cauza grevei funcționarilor de tren maghiari. În decursul vorbirei sale s'a repezit extra-ordinar de vehement asupra ministrului președinte maghiar, zicând între altele:

— Maghiarii sunt atât de nefericiți, că un criminal născut îi guvernează.

Vice-presedinte numai decât îl îndrumă la ordine.

Ridicându-se deputatul și conducătorul socialist Ellenbogen rostește următoarele cuvinte la adresa contelui Tisza:

— Cum venim noi să plătim daunele îndurate din cauza ticăloșiei ministrului president maghiar?

Kaiser detrase numai decât cuvîntul nebădăiosului deputat.

Socialistul Velbert strigă:

— Tisza este un hoț miserabil!

Atunci se ridică din nou Ellenbogen, adresându-se președintelui cu următoarea întrebare:

— Ești d-ta învoit să tragi la răspundere pe împăratul, pentru-că șade la o masă cu un om, care din creștet până 'n tălpi este pătat cu sânge și murdărie?

Vice-presedintele în urma asta îl îndrumă de nou la ordine și a declarat, că la întrebarea asta nu răspunde.

După acest incident ședința sa continuat mai departe.

Bisericești.

Episcopul Majláth la Blaj. «Unirea» de Sâmbătă scrie: Azi la 12 ore a sosit cu trăsura la Blaj Ilustrul Episcop al Ardealului contele Majláth. Întru întimpinarea sa Escel. Sa Mitropolitul a trimis pe Ilustr. Sa prepositul Ioan M. Moldovan și Rvsmul Augustin Bunea. La ora 1 a fost prânz la Escel. Sa, la care au fost invitați membrii vener. Capitul. La 4 ore distinsul Episcop s'a rentors la reședința sa, Escel. Sa însoțit de Rsmul canonic Ștefan Pop l-a petrecut până la Crăciunel. Episc. Majláth era însoțit de par. spiritual Iulius Soóthy.

Telegrame.

Rușii bătuți și pe uscat.

Londra, 26 Aprilie. „Times“ primește știrea că Japonezii au trecut riul Aiko, un afluent al fluviului Yalu. Primul corp de armată a reușit astfel să ajungă și pe uscat a ocupa terenul mențisă fie baza de operațiune a armatei japoneze.

De pretutindenii Rușii se retrag, gonii de Japonezi, așa că aceștia au ajuns pe valea fluviului Yalu până la Sinuen, pe care l-au ocupat. Numeroși Ruși au căzut în captivitate.

Tokio, 26 Aprilie. Rușii pretutindenii se retrag dinaintea trupelor japoneze. Guvernul mai mobilizează patru diviziuni cari vor forma al treilea corp de armată. Fiecare corp de armată va avea câte 100.000 soldați.

Petersburg, 26 Aprilie. Un raport telegrafic al generalului Kuropatkin confirmă știrea că Japonezii trec fluviul Jalu și anume prin două puncte aproape de Viciu. După acest raport două detașamente de trupe japoneze au trecut fluviul Jalu la o distanță de 15 klm. de Liaopositșe.

Apoi de pe acum încep să răsără oratori pentru pomenirea dela Putna: Toate orașele — Iașul însuși, asupra căruia am strămutat amintirile mari ale Sucevei, — tac; societățile, de care avem destule, nu se mișcă; scriitorii privesc fără interes, ba unii din ei poate zimbînd, la străduințele ministerului, care face patriotism cum e dator să facă. Și din această Mare Moartă răsar grozave stafii de oratori, dintre cari unii au și călătorit la Cernăuți, cu numele lui Traian pe buze, ca să-și comande scîndurile reprezentației de limbuție. Oratori? Doamne păzește-ne! Asta ne trebuie nouă? Și, mai ales, asta-i trebuie Lui?

Căci ce poate fi în acele cuvîntări cu care suntem amenințați și care ar cuteza să se reverse asupra mormîntului dela Putna? Plîngerii? Căinări? Plîng Evreii la zidurile Ierusalimului, fiindcă știu că în vecii vecilor nu se vor putea apropia de cât cu lacrimi de nevolniciei și nepuțințioșii de dînsele. Noi trebuie să ne amintim, dar nu se cuvine să plîngem. Sau, atunci sunete de trimbițe, imnuri, marșuri de glorie? Vor fi însă acolo oameni în uniformă neagră cu lampasuri verzi, cu pene de cocoș la pălărie de vîntor, cu pușca pe spinare — jandarmii bucovineni — înaintea cărora mărturisesc că astfel de cântece yiteze se par și nepotrivite și ridicule: strămoșul se va vircoli în pămînt de rușine!

Și apoi din acel mormînt se desface astăzi înainte de toate sfințenia. Când creștinii Apusului, în alte împrejurări, au intrat în biserica Sfîntului Mormînt din Ierusalim, ei au fost fără îndoială bucuroși peste ori ce măsură și plini de o nemărginită evlavie. Dar nimeni nu s'a gândit la profanarea prin discurs al aceluia lăcaș: preoții

au slujit, și mulțimea s'a închinat cu inima, recunoscătoare și tăcută.

Altfel îmi închipui serbarea dela 2 Iulie: mii și mii de oameni din Tisa în Nistru și din Maramureș în Dunăre, liniștiți, și tăcuți, pe când egumenul Putnei, un Român până astăzi, și un bun Român, care ne va înțelege, va rosti rugăciunile pomenirii pentru Ștefan-cel-Mare.

Dar înfrinarea vorbeii nu oprește fapta.

El, Ștefan, a fost un om de fapte: nu i-a plăcut a vorbi mult, a dezbate prea pe larg lucrurile, ci i-a plăcut a faptui fulgerător și a nu-și opri loviturile până nu și-a atins întreg scopul. De aceia ni e așa de drag, pentru-că înfățișează așa de bine poporul nostru și al Lui, în munca răbdătoare și plină de jertfă, care nu se vestește dinainte și nu se laudă pe urmă.

Să-i dăm ce ni-a dat. Români din toate unghiurile. — o faptă pentru Ștefan-cel-Mare.

Dacă ar fi fost cu o sută de ani în urmă, încă aș fi putut zice: să fie o biserică a Sfîntului Ștefan pe locul de biruință la Podul Înalt, care e fără nici o urmă, pe locul de suferință dela Rêzboieni, unde căți-va ani se ridică un monument făcut de ofițeri români.

Acum însă, cea mai mare biserică e școala. Să facem școala lui Ștefan cel Mare.

Aceasta n'ar fi o școală cum sunt celelalte. Românii, cari încep să aibă aceeași cultură, trăiesc risipiți unii de alții și nu se poate cunoaște în de ajuns, — căci n'ajunge scrisul numai, trebuie căldura cuvîntului și încercarea ochilor. Atâția n'au putut să audă nici odată măcar o

frumoasă limbă literară. Înainte de a se arunca în viață, unde au și misiunea de a-și păstra caracterul lor românesc și de a lucra pentru înaintarea neamului lor, — cei mai buni studenți din Bucovina, din Banat, din Maramureș, din Ungaria proprie, din Basarabia ar trebui să stea câteva luni, de recunoaștere și orientare, în orașul unde bate astăzi inima Românimii, în Capitala Regelui Carol, aici în București. O școală, un adăpost ar trebui aici ca să-i primească, după cercetarea din partea unor oameni competenți a scopului și a puterilor acestor oaspeți. Cât n'ar înainta prin această sălășuire împreună idealul de înțelegere a sufletelor românești, și ce amintiri ar lăsa, care nu s'ar putea șterge nici odată!

Ca pe vremea cruciatelor, când se adunau astfel mii de galbini pentru lupta la Locurile Sfînte, să fie un trunchiu de prinosuri la Putna, lângă acel mormînt care ne va aduna acolo. Fie care va lăsa în el ce poate și ce-l lasă inima pentru neamul său. Și poate cutare om foarte bogat se va gândi la străbunii săi cari și-au făcut un nume înălțînd ziduri trainice de biserică sau mănăstire, și, mai făcînd o minune și făcătorul de minuni din mormîntul dela Putna, va pune hîrtii de câte o mie de lei lângă lețcaia țeranului sărac, care înțelege și prețuiește ce e școala. Dacă va voi, acel binefăcător al Românilor își va spune numele: dacă nu, — va fi mai frumos.

Și se va pomeni atunci din veac în veac că poporul românesc, că bogații și boierii poporului românesc dela 1904 și-au iubit neamul și au știut să se închine prin faptă lui Ștefan-cel-Mare.

(„Sămănătorul“) N. Jorga.

DIN ROMÂNIA.

Conferința de la Cercul militar. La cercul militar și-a dezvoltat Duminecă conferința despre importanța aeronautică din punctul de vedere militar. d. locotenent Eugeniu Assaky, diplomat al academiei de aerostatie din Viena și Paris.

Conferențiarul a spus că putem dispune de balon acolo unde voim, putând transporta hidrogen comprimat în tuburi. Perfecționarea în mobilitate, în simplitate, în puțința de a-l avea la timp și locul dorit, au făcut ca aparatul balonului să fie indispensabil războiului de câmp și de cetate. Numai prin balon se poate descoperi inamicul care luptă din poziții ascunse; chiar cu privire la tirul artileriei, observațiunea și eficacitatea fiind în legătură, tunul își va îndrepta efectul acolo unde îl va duce observațiunea.

Observatorul din nacela balonului poate foarte bine complecta sau înlocui serviciul cavaleriei, căci observatorul din balon se uită ca pe o hartă și pătrunzând situația trupelor o comunică telefonic comandantului. Conferențiarul spune că explorările se fac mai bine și mai sigur cu baloanele decât s'ar putea să le facă cavaleria. Arată că tragerea în baloane este foarte grea, că chiar când ar fi nimerite, trebuie să facă găuri mari, și atunci însă baloanele se lasă încet.

În războiul anglo-bur, recunoașterea făcută de lordul Roberts, cu balonul, aduse capitularea lui Cronje cu 15.000 de oameni.

Căderea fortului Taku din China dovedește serviciile aduse de balon.

Conferențiarul conchide că se impune crearea de parcuri de aerostatie pentru unele orașe ca București, Focșani, Nămuloașă, Galați.

M. S. Regele și A. S. R. Principele Ferdinand au bine-voit a onora această conferință cu prezențe lor.

*

La război. D-nii maiori Găiseana și Haralambie, cari pleacă în Mandșuria, au fost primiți în audiență de ministrul plenipotențiar al Rusiei, Tambătă la orele 11 și un sfert.

Seara cu trenul de 11 și 20 au părăsit Capitala d-nii maiori Mihail Haralamb și Găiseanu, trimiși al guvernului la teatrul războiului dintre Rusia și Japonia.

Un mare număr de ofițeri de toate gradele și mai multe doamne au însoțit pe călători până la gară.

De asemenea atașatul militar rus din Capitală, a urat d-lor maiori bună călătorie.

Din partea mai multor ofițeri li s'au oferit buchete de flori naturale.

În momentul când trenul se puse în mișcare, ofițerii au fost salutați de colegii lor cu urale de trei ori repetate.

*

Escedentul. Monitorul Oficial publică decretul regal prin care se promulgă legea pentru întrebunțarea escedentului disponibil ales la încheierea exercițiului 1902 — 1903 în sumă de lei 33.822.451.28.

Mulțumiri Regale. M. S. Regele primind, cu ocaziunea aniversării zilei de naștere, călduroase felicitări din toate unghiurile țerei, a însărcinat pe dl ministru președinte al consiliului să exprime cele mai vii mulțumiri înaltului cler, d-lor reprezentanți ai națiunii, autorităților civile și militare, comerțului și industriei și tuturor persoanelor particulare, cari prin adrese, prin telegrame, ca și prin încriere la Palat, s'au grăbit să manifeste cele mai bune simțăminte de iubire și de devotament pentru tron și dinaste.

Legea comunală în Camera României.

— Sedința dela 24 Aprilie. —

Dl Orleanu, raportor: Departe de a vedea o divisiune oare-care în sinul majorității, cu privilegiul acestei legi, constat o tendință generală pentru a se face o lege cât mai bună pentru populațiunea noastră rurală.

Necesitatea de a se ameliora starea actuală dela țară au fost recunoscută de toți. Oare nu este nimica de făcut pentru a sub-veni relor constatate? D. Disescu ne-a spus că relele constau în lipsa de inițiativă, în birocrațismul exagerat

și rutinar. Adevărul este că nu avem administratori la țară. În această privință tabloul făcut de dl ministru de interne în expunerea sa de motive, este mai pe jos decât realitatea. Nu vom ameliora nimic dacă vom ascunde rănile cari ne rod organismul comunei rurale. Trebuie să avem curajul de a da tot la lumină. (Aplauze). Epidemiile numeroaseucid aproape toți copiii din sate. Populațiunea noastră trebuie să se înmulțească. Dl Marghiloman a vorbit de acest lucru, și când se vine cu un proiect de lege care dă existență femeii lauze și îngrijește de sănătatea copiilor și a locuitorilor dela țară, d-voastră vă bateți joc de dînsul. (Aplauze).

În programul partidului național liberal este înscrisă solicitarea pentru clesa rurală; trebuie să ne ținem de acest program. (Aplauze). Partidele care nu-și țin programele, nu mai merită acest nume, ci aceea de clientele politice. Dar aceasta nu însemnează că un program nu poate să sufere modificări, ce sunt impuse prin forța lucrurilor: de pildă conservatorii au părăsit punctul din programul lor relativ la fortificații. (Aplauze)

Care este economia proiectului? Comunele cari au un venit de 8000 de lei rămân așa cum sunt; comunele mai sărace se unesc și formează cercuri

S'a imputat legii că este centralizatoare. Dar celor mai multe legi votate în ultimul timp, li-sa adus această învinuire, că sunt centralizatoare. Aceasta învinuire a fost adusă chiar și legii fondului comunal, care a mărit venitul fondurilor rurale. Autonomia comunală, în termenul restrîns al cuvîntului, este o utopie. Puterea centrală trebuie să aibă un control asupra administrațiunii țarei, căci astfel este anarhie.

Înainte de toate trebuie să existe unitatea patriei, a țarei și pe urmă vine autonomia comunei. Trebuie să existe o unitate între toate celulele organismului de stat. Cât este de primejdioasă autonomia prea mare, ne-o dă exemplul Galațului și al Brăilei, cari, înainte de legea fondului comunal, se luptau între ele prin taxele de accis.

A fost oare operă de centralizare, aceea de a se da un avânt comerțului, prin suprimarea barierei?

Dela 1887 până acuma nu s'a schimbat nimic în ceea-ce privește numirea primarilor și autonomia comunală. Oratorul citește o parte din discursul lui Ioan Brătianu, cu ocazia votării legii dela 1887, și respinge afirmațiunea că el ar fi susținut că primarul să fie numit.

Trecând la statul sătesc și la delegatul satului, s'a zis că s'au dat prea multe sarcini acestor autorități. Este curios că tocmai aceia cari combat această lege pe tema centralizării să se plângă că se chiamă la viață atâtea centre de populație cari erau lipsite de viața comunală! Eu credeam că tocmai aceasta măsură va fi salutăată cu bucurie de toți adeverații liberali.

Să trecem la cerc. Care este ideea cercului? S'a văzut că o comună singură nu poate să subsiste tuturor nevoilor sale. O comună n'ar putea, de pildă, să-și construiască o infirmerie. Prin Asociațiunea, prin cooperarea comunelor s'a făcut cu puțință și acest lucru,

Contribuțiunea mică a fie-cărei comune, pusă la un loc, cooperată, va putea să îndeplineze nevoi însemnate, pe când fie-care în parte nu vor însemna nimic.

S'a vorbit în contra inspectorilor comunali, s'a criticat până și examenele ce li-se cer, ca și când aceste garanții ce se cer nu vor fi o îngrădire acestor funcțiuni, și o garanție că vom avea funcționari buni.

S'a mai vorbit în contra stabilității. Dar nu pote exista mers normal, regulat, într'o ramură de activitate omenească, fără stabilitate. Putem pune condițiuni cât de grele, dar od. tã funcționarul intrat în slujbă, el trebuie să fie stabil, ca să nu se uite pe orizontul politic spre a vedea care este soarele ce răsare! (Aplauze) Când îi vom lua grija zilei de mâine, îl vom face să-și îndeplinească datoria cu mai multă râvună.

Trec la independența comunală, de care se plăgea dl Marghiloman. Mă îndoiesc că se va putea da o mai mare independență comunei decât aceea care să dă prin proiect.

Dar mijloacele ce trebuiesc date comunelor? Dl Marghiloman a propus monopolul cârciumelor, și o parte din impozitul funciar.

Dar noi fără a ne o cere nimenea, cu ocazia legii fondului comunal, am dat comunelor 5 milioane, îndoindu-le veniturile dela accize. Dacă va mai trebui, vom mai da, însă nu putem scădea venitul băuturilor spirituoase, căci în acest caz vom fi siliți să punem și noi impozite pentru a umplea golul produs.

În definitiv, legea face un mare progres asupra celei existente, și o voi vota. (Aplauze)

Luarea în considerare s'a votat cu 85 voturi contra 16.

Din străinătate.

În lumea politică engleză mulțumirea e foarte mare în privința felului cum s'au regulat neînțelegerile cu Franța, așa că are acuma mâinile mai libere decât ori când. Poate deci să-și întrebuinteze energia pentru aduce la capăt bun a alte probleme. Regele Eduard are de gând să ajungă în o înțelegere de același fel cu Rusia, îndată ce se va sfîrși războiul ruso-japonez. De aci se vede cât de greșită e părerea că Anglia ar fi cântând tocmai acuma să înceapă o politică agresivă contra Rusiei, cum s'a zis cu ocazia expediției în Tibet. Se crede că Younghusband o să reușească a ajunge la o înțelegere chiar în Gyangtse, fără a avea nevoie să pătrunză până la Lhasa. Guvernul englez nu vrea să atingă independența Tibetului, ba chiar a refuzat și propunerea făcută de guvernul Indiei pentru ținerea unui președinte în Dalai Lama. Și Rușii par, în sfîrșit, a se fi convins că Anglia nu caută ceartă, ci dimpotrivă o înțelegere durabilă prin înlăturarea pricinilor de neînțelegere și ținînd seamă de tendințele întemeiate de întindere ale Rusiei, cum a ținut și de ale Franței. Firește că e vorba numai de tendinți, cari au a se preface în fapte într'un viitor mai mult s'au mai puțin depărtat. Deocamdată deci nu e adevărat că s'ar fi făcut ceva propunerii de astfel. (Pol. Corr.)

Războiul ruso-japonez.

După noul succes al Japonezilor la Port-Arthur, ei au dobândit definitiv dominațiunea mării. O reunire a escadrelor ruse din Port-Arthur și Vladivostoc e greu de închipuit; afară de aceasta e foarte îndoios dacă însăși această flotă reunită în apele ost-asiatice ar putea să susțină o luptă în largul mării cu flota japoneză.

Odată cu dominațiunea indiscutabilă pe mare, japonezii au dobândit și o bază largă de acțiune. Mai multe linii de operațiune le stau la dispoziție. Au ajuns aproape la o libertate desăvirșită de operațiune; nu se știe până acum dacă ei vor strămuta centrul acestora în golful Liaotung.

Nu se poate presupune că Japonezii se vor mulțumi cu ocupațiunea Coreei, ori cât de important ar părea acest eveniment. Mai sunt de câștigat în tot cazul punctele din Mandșuria, cari sunt bastioanele drumului ferat siberian. Numai după aceea va urma asediul Port-Arthurului. Înaintînd înainte de toate Japonezii vor trebui să caute o ciocnire cu grosul armatei ruse — căci fără o victorie de tactică nu există nici un câștig strategic care să rămână. Ceea-ce se poate prognostica este forțarea fluviului Ialu, atacarea armatei ruse dinspre aripa dreaptă, ear' în caz de izbândă urmărirea puternică, care singură asigură izbânda; apoi renunțarea la ofensivă în favoarea unei defensive active prin fortificații în Mandșuria răsăriteană.

Pentru Ruși legea strategică sună și acum pentru un oare-care timp: răbdare, tărie, evitarea ori-cărui hotărîri pripite, concentrarea tuturor forțelor disponibile. Aceasta pare ceva simplu, dar nu e așa. A te lupta și a trebui să te lupți nu e tot una. Și nu se ridică spiritul unei armate când i-se impune să primească impresii în loc să le dea ea adversarului... Ori cât de importantă este prima fază a războiului, ea nu e cea decisivă. Decât Rușilor tocmai acum le trebuie un Carnot, un organizator al victoriei.

— „Daily Express“ zice că învățatul japonez Șimoze, profesor la Universitatea din Tokio, ar fi inventat un explosiv nou, mai puternic decât toate cele cunoscute pîn'acuma mina și că care a sfîrșit pe „Petropavlovsk“ era încăr-

cată cu Simozit. — Valurile ar fi aruncat la țerm mai multe trupuri moarte, între care și pe al lui Makaroff! — La Yalu ar fi 17,000 de Japonezi cu 36 de tunuri; iar Rușii, 14,000 cu 32 de tunuri. — Duminecă spre Luni a fost din nou luptă la Port-Arthur. — În oastea japoneză ar băntui o boală „suda“ care face să cază dinții și unghiile. — Din Petersburg se asigură că puțin după scufundarea lui „Petropawlovsk“, Rușii au înecat un încrucișător japonez, iar vaselor „Kazuga“ și „Nizin“ le-ar fi făcut mari stricăciuni. Și escadra dela Vladivostok ar fi avariat și scufundat vase japoneze.

— „Pester Lloyd“ e de părere că pierderea suferită de escadra rusească nu schimbă mult situația în Extremul-Orient; căci escadra aceasta tot era prea slabă pentru a îndrăzni să se îndepărteze de Port-Arthur și să atace transporturile japoneze. În adevăr zice autorul articolului, transporturile sunt în totdeauna însoțite de vase de război și îndată s'ar fi început o luptă navală, neegală, din care escadra rusească ar fi eșit sfârmată. Pierderea e doar în tunurile ce s'au înecat cu „Petropawlovsk“, dar nu acestea aveau a împiedica luarea cetății, ci ale forturilor. Cât pentru apărarea țărmurilor și împiedicarea unei debarcări pe coastele Koan-tungului, în apropiere de Port-Arthur, și escadra rămasă, cu torpiloarele ei, cu minele ce-a așezat și mai poate așeza, va fi în stare să aducă piedeci serioase debarcării Japonezilor. Deci, afară de pierderea dureroasă a atâtor soldați viteji și mai pe sus de toate a lui Makaroff, catastrofa dela 13 Aprilie nu va avea vre-un efect hotărâtor asupra mersului războiului.

Ce zice presa rusească despre catastrofa dela Port-Arthur.

Întâmplarea nenorocită dela Port-Arthur a provocat în Rusia o impresie zdrobitoare.

Nu este vorba numai de greua și ireparabilă pierdere ce a zguduit imperiul Țarilor, prăbușindu-l cea mai puternică coloană, pe Makaroff, și cel mai mândru vas, „Petropawlovsk“ ci mai cu seamă de faptul, ca Rusia invincibilă, a fost așa de mult înjosită în fața lumii întregi, de un dușman așa de desprețuit, până a ieri.

De aceea, cu toate că presa rusă în unanimitate caută să însuflească poporul, se citește printre rînduri o adîncă melancolie.

Iată câte-va fragmente:

„*Novoe Wremja*“.

„Noi suntem destul de amărîți, că într'un timp așa de scurt, ne-a fost răpit unul din cei mai buni comandanți ai marinei noastre.

„De data asta nu ne sîm să spunem, că vrășmașul nostru a câștigat un prețios avantaj — fie prin propria lui putere, fie prin o întîmplare, fie în urmărea prea marei temerități a neînfricoșatului nostru amiral, însă numai pentru moment, pentru-că Makaroff n'a fost singur în Rusia și deci oricare alt amiral, pus la postul său, va călca pe urmele lui. În sfîrșit, puterea noastră maritimă va lua Japonezilor inițiativa și atunci operațiunile noastre pe mare vor fi tot atât de strălucite, cum vor fi mișcările trupelor noastre de uscat, pe șesurile și în munții Coreei“.

„*Petersb. Wjedomosti*“.

„Ne vine greu când ne gândim la strigătul de bucurie al dușmanilor noștri, veselii de pierderea noastră, însă mai grea ne este recunoașterea în această pierdere a nemeritului loviri a sorții, pe care nimeni n'a bănuț-o și care nu trebuia să aibă loc.

„Dar nu trebuie oare să privim cu resignație loviturile ce ni-le rezervă destinul? Când a izbucnit războiul, ne-am pregătit pentru eventualitățile cele mai periculoase. În adîncul sufletului, deși recunoșteam cu durere, că avem să îndurăm pierderi mari, că linia transiberiană e în pericol, că avem să întreținem un război lung și istovitor de puteri, totuși ne ziceam, că trebuie să învingem, căci așa cere datoria noastră, onoarea și demnitatea Rusiei — măcar de ne-am pierde toată flota.

„Noi suntem hotărîți la orice, vom suporta orice cu răbdare“.

„*Birsch. Wiedomosti*“.

„În istoria noastră nu s'a pomenit, ca însucese vremelnice și întîmplătoare, ca pierderi grele, ba chiar desastre mari, să fi adus vre-o desnađeide în inimile rusești. Din contră, însucesele și marile lovituri a le soartei au însuflețit în totdeauna pe poporul rus la noi fapte eroice, deschizîndu-l perspective noi și luminoase.

„Astfel a fost în anul 1877, când sângele poporului rusesc (numai Red.?) a arătat tuturor cât e de brav. Așa va fi acum și în Asia de Răsărit, unde flota rusă are să ducă toată sarcina războiului, al cărui serios început abia se apropie.

„*Rus*“.

„Să ne înfrînăm greua noastră durere care ne apasă acuma sufletele — lupta abia a început, în parte, dar a început cu multă încercare pentru noi.

„Să ne înălțăm frunțile și să privim pericolul drept în față. Pierderile noastre sunt privite de alții ca avantajele lor, ele le cauzează o mare bucurie. Să ne oțelim deci și în aceste zile de grea cumpănă, să ne căutăm mîngăierea în noi înși-ne.

„Noi nu suntem singuri. Înaintea noastră este o lume întreagă, cu această lume trebuie să luptăm pentru viitorul nostru“.

„*Novosti*“.

„Nici o pierdere nu va slăbi hotărîrea Rusiei. Nici o catastrofă nu-i va răpi sufletului rusesc curajul.

„Până la sfîrșit ne vom face datoria“.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 27 Aprilie 1904.

— **Convertire la religia rusă în părțile de sus ale țării.** E cunoscută mișcarea dintre ruteni, ale cărei scop declarat este, ca pe familiile, cari se alipesc de neam, să le convertească la religia gr. or. rusă. La început această mișcare a avut rezultatele mari, dar acum e în apunere. Acum se pornește un proces criminal pentru înăbușirea mișcării. Procurorii din Sigetul Marmăției a pus sub acuză pe convertitori, deoarece mișcarea nu e exclusiv de natură religioasă, ci și națională, ba aproape numai mișcare panslavă. Actul de acuză spune că provocatorul mișcării este un bărbat anume Plesca Vasile Măxim, căruia, i-a succedat să seducă poporul credul rutean, adevărat să înduplece 300 de familii ca să treacă la confesia gr. or. Conducătorii mișcării au împărțit cărți de rugăciune între popor, iar aceste cărți conțineau rugăciunile pentru țarul Rusiei. Aceste cărți s'au importat din Rusia, căci în Ungaria nu se tipăresc asemenea cărți. Agitatorii au făcut promisiuni poporului că numai trebuie să plătească dare.

— **„Poporul Român“**, ziarul redactat cu atîta pricepere și simț de jertfă de colegul nostru D. Birău, în numărul din urmă aduce un lung raport despre serbările dela Ghioroc precum și clișeul unei fotografii luate la fața locului de fotograful Honisch din Arad.

— **Loubet la Roma.** Alaltăeri a sosit președintele Loubet la Roma d. a la orele 4 și 25 m. În onoarea oaspei s'a arangiat un conduct de torte. Conductul a plecat la 8 ore seara de pe Piazza del Popolo. În frunte erau corporațiunile și diferitele deputațiuni. Acestea au urmat capelele, cari alternative cântau când Marsailiza, când imnul național italian. Conductul a trecut pe dinaintea Quirinalului, împrăștiindu-se pe Piazza del Indipendenza. Grupele alegorice, cari au luat parte la cortegi, între altele au simbolizat marile invențiuni din timpul modern.

Măne zi președintele a cercetat Pantheonul, unde a depus o coroană pe sarcofagul re-

gilor Victor Emanuel II și Umberto. După aceea a cercetat pe văduva regină Margareta.

Conform unei telegrame recente din Roma, după visita la regina Margareta, președintele Loubet a mers la ambasadorul francez Barèze, unde s'a dat în onoarea lui un dejun pentru 36 persoane. Present au fost și Nisard, ambasadorul francez la Vatican, membrii ambasadei cu femeile, și notabilitățile coloniei franceze.

— **Descoperire arheologică.** Explorările ce se fac acum la Forul din Roma au dat la lumină baza unui moment equestru care trebuie să aibă o importanță arheologică cu toate că nu are colosalele proporțiuni ale lui Equus Domitiani.

După scrierile lui Pliniu și Titus Livius, ar fi vorba de statuia ridicată în onoarea lui Quintus Marcius Tremulus, după victoriile sale asupra Ernicilor.

Aceasta a fost prima statuie care a fost ridicată în For.

— **Scandal.** În ziarele italiene e rubrică regulată „Scandalurile lui Nasi“, fostul ministru al instrucției, în care nu se mai sfîrșesc tot felul de învinuiri în privința acestuia bazate, pe cât se pare, pe acte și dovezi bune. Nasi se apără, pe de o parte dînd vina pe fostul secretar Lombardo, care a fugit și de urma căruia nu se poate și nu se va putea da; iar pe de alta afirmă că toți funcționarii dela minister erau necinstiți și stricați. Aceștia au ținut o întrunire și s'au hotărît a-l da pe Nasi în judecată pentru calomnie. Parchetul nu s'a amestecat încă, dar așteaptă rezultatul comisiunii de cinci, numite de cameră.

— **Socialismul în Europa.** Acesta este titlul aceluși studiu interesant, pe care l-a publicat Max Nordau într'o revistă engleză. În acest studiu constată, că teoria lui Marx e pe sfîrșite. „Nici o profecție a lui Marx nu s'a împlinit, zice autorul. Cei săraci n'au devenit mai săraci din contră starea lor s'a ameliorat; sunt încă crize economice, dar cu mult mai rare, ca mai înainte, și urmările lor funeste sunt mai restrinse, ca de obicei. Cu un cuvînt azi este recunoscut, că statul viitor socialist se va întemeia pe calea dezvoltării pacifice și neforțate.“

— **Societatea oamenilor de litere, din Paris,** în care sunt grupați o mare parte din scriitorii francezi, ține în fiecare an câte un banchet, pentru strîngerea legăturilor de confraternitate dintre membrii săi. Zilele trecute a avut loc un asemenea banchet anual, sub președinția dîni Marcel Prévost, noul președinte al societății, care, în toastul său a celebrat „confraternitatea literaților“ astfel:

„Este oare o iluzie? Mi-se pare că această confraternitate progresează printre cei cari mănuesc condeiul: o dorință de pace și bună înțelegere destul de nouă, s'a ivit în Republica noastră. Cu toate obiceiurile timpului, de „a ajunge“ lupta pentru existență, ura legendară, invidia crudă, sunt mai puțin în modă printre poeți. O unire prietenoasă domnește între noi, poate din cauză că starea scriitorului, devenind din ce în ce mai independentă, mai asigurată, obiceiurile li s'au îmblînzit. Sau poate că numai am devenit mai inteligenți, mai conștienți de adevăratele noastre interese. Ar fi umilitor pentru noi, ca ideea mare, fecundă, a solidarității, ce-și face drum în mâinile celor de jos, să fie respinsă de mințile intelectualilor“...

— **O nouă statuie lui Goethe.** În orașul Strassburg se va ridica pe ziua de 1 Mai o statuă marelui poet Goethe al cărei cost este de vre-o 150.000 mărci adunate prin subscripție publică. Se știe că propunerea deputatului principele Schönoch-Carolath făcută în parlament ca să se voteze o sumă de bani pentru ridicarea acestui monument, a fost respinsă.

— **Impresiile unui japonez despre Japonia.** Ziarul irlandez „Daily Express“ și-a angajat, afară de corespondentul său european, unul indigen la Tokio spre a da cititorilor săi impresia japoneză direct expresă de un japonez.

Rezultatul acestei impresii e o primă corespondență care merită a fi semnalată,

Extragem dintr'nsa următorul pasaj:

M. S. Micado șade în pat. Pe masa de lângă dînsul se vede o hartă mare a Mandșuriei. El visează; ochii și urechile sale sunt cel mai credincios oficiu de informațiuni. El poate vedea până în colțurile cele mai depărtate ale Siberiei și chiar în inima Petersburgului ca printr'un te-

lescop; poate asculta cu siguranța unui fonograf. Nasul și gura sunt miniștri de externe. Nasul său e pe urmele diplomației europene; gura sa, acum, e închisă. Când se va deschide, va fi o voce de tunet. Brațul său drept e flota, care a arătat lumii cum poate lovi. Brațul său stâng e armata, care mai are încă de a câștiga lauri în acest război. Toracele Maiestății sale reprezintă finanțele. Când lucrurile merg bine la Bursă, temperatura sa e normală. Picioarele sale sunt poporul; când M. S. se deșteaptă, ele vor umbla lesne în Mandșuria, și poate chiar să facă o excursiune în Siberia. Ast-fel, cu somnul sănătos al unui Hercule el visează victoriile și prestigiul steagului său, care e în tot-dauna al Soarelui care răsare.

— **Conștiința.** În Colonia (Köln) zilele trecute judele de tribunal *Weiser* s'a otrăvit cu morfiu. Rudele sale afirmă, că era peste seamă nervos, și astfel a comis sinuciderea întru acces de nebunie. Colegilor săi însă li-a părut lucrul foarte suspect, de oare-ce l-au știut foarte calm, flegmatic, om liniștit, care în viața sa nu s'a plâns de durere de nervi. Au știut și aceea, că în privința finanțelor era bine arangiat, așa că grije materiale nu l-au putut împinge la moarte. Dar de dragul „decorului“ s'au împăcat cu motivul morții colegului lor nefericit despre nervozitatea lui. Numai președintele tribunalului, care trăia în intimă prietenie cu decedatul, n'a putut trece atât de ușor la ordinea zilei peste acest caz misterios, ci cercetând mai de aproape, a ajuns la rezultat surprinzător. Anume în cutia mesei de scris a sinucisului a găsit o epistolă de câte-va șire, care era datată din ziua premergătoare cazului morții judeului. Epistola asta avea conținutul:

Domnule Jude!

Nainte cu două luni D-Ta ai vrut să mă judeci pentru-că am sedus o femeie. În lipsă de argumente m'ai absolvat, însă în motivarea sentenței m'ai timbrat, că eu am reușit în mod viclean să eludez paragraful și astfel să scap. Și ai vorbit D-ta încă la cetirea sentenței și despre onoarea de bărbat.

Te întreb, ești D-ta om cinstit, când în-treținî relații cu nevasta prietenului D-Tale?

Anton Seiler.

Epistola a fost adevărată până la cea din urmă literă. Judele s'a svîrcolit 12 ore, în urmă s'a înveninat Imprejurarea, că chiar acel unic om, acel Seiler, pe care era el să-l condamne, și care acum îl condamnă pe el, l-a durut mai mult, decât dacă ar fi știut despre fapta sa poate acel om, care era interesat.

— **Catastrofe celebre pe mare.** Nimicirea groaznică a vasului *Petropavlovse* ne face să ne aducem aminte și de alte catastrofe mari pe mare. Ca însă vr'un desastru de atare natură să fi pretins un tribut de sânge atât de mare, ca acest de față, analele nu pot mărturisi, deși s'au întemplat și alte dată groaznice nenorociri pe oceane. Cauza adevărată a nimicirii lui *Petropavlovse* nici acum nu este cunoscută, dar este foarte probabil, că mina de care s'a atins, și care l-a asvîrlit în aer, a aprins magazinul de praf de pușcă; asta dovedește cel puțin faptul, că s'a văzut eșind o pară de foc uriașă, în momentul când vasul a fost făcut țandere. Asta numai așa se poate explica. Dacă asta este așa, atunci catastrofa cuirasatului rus seamănă foarte mult cu aceea a vasului american *Maine*. Știm, că nimicirea acestui vas a fost cauza imediată a războiului americano-spaniol, ori cel puțin a fost un pretext bine-venit lacomilor yankei. Vasul *Maine* ancora în portul *Havana*, când s'a întemplat catastrofa seara la 15 Febr. 1898. Mina, care l-a nimicit, a aprins magazinul de explozii de pe vapor, și asta a pricinuit catastrofa. Două detonături după o altă s'au auzit și corpul puternic al cuirasatului american s'a despicat în două, scufundându-se în cinci minute. Din întreg echipamentul 300 oameni împreună cu oficerii s'au inecat, iar între cei-ce au scăpat, 59 erau grav răniți. — Mare nenorocire a îndurat și flota engleză la 22 Iunie 1893, când cuirasatul englez *Camperdown* a nimicit în sensul strict al cuvîntului vaporul admiral *Victoria*. Cu două minute înainte de ciocnire, marinarii s'au silit din resputeri să dirigeze ambele vase în direcție contrară, dar a fost prea târziu, căci *Camperdown* s'a izbit de mijlocul *Victoriei* așa, încât a rupt-o în două. 323 oameni și-au aflat moartea în valurile mării, între aceștia și admiralul *Tryon*. 338 marinari au fost scăpați. — La

6 Maiu 1878 a avut flota germană ziua de doliu. Cuirasatul *Regele Wilhelm* s'a izbit de cuirasatul, *Marele principe electoral* în urma cărui accident cest din urmă a fost scufundat. Uriașul vapor în 5 minute a fost cutropit de valuri și dintre 497 oameni abia 216 au putut fi scăpați. — La 1870 cuirasatul englez *Captain* a fost cu atâta forță izbit de o stâncă în urma unui groaznic vifor, încât numai de cât s'a scufundat. Din 500 oameni numai 18 au putut scăpa. — În lupta navală dela Lissa vaporul admiral al lui *Tegethoff* s'a izbit de vaporul italian *Re d'Italia* și în sensul adevărat al cuvîntului l-a tăiat în două, așa, că acesta numai decât s'a scufundat dimpreună cu 450 marinari. Tot în aceeași noapte a explodat și vasul italian *Palestro*, dintre al cărui echipament numai 20 au putut scăpa cu viața. — Pe fluviul Yalu, unde Ruși și Japonezi își privesc acum față în față, două vase chineze au fost scufundate: *King Yuen* și *Chih Yuen* pe timpul războiului chino-japonez. Ambele au fost scufundate de către Japonezi dimpreună cu întreg personalul de pe ele.

— **Din viața lui Vereșciaghin.** Despre jertfa catastrofei lui *Petropavlovse* zărele ruse publică amănunte interesante. Era un artist foarte conștiințios. Odată a povestit el singur despre realismul său cu care lucra el, următoarele: Ca să pot reproduce fidel pe pânză admirabila mantie a lui Napoleon, trecută prin multe vicisitudini și peripeții, am chemat într-o zi la mine pe grădinarul meu și i-am zis:

— Imbracă haina asta!

Grădinarul meu mă privi încremenit sfîndu-se. Atunci i-am poruncit:

— De ce nu faci, ce-ți spun? (Serios îți poruncesc.

În sfîrșit făcu ce-i zisei.

— Acum mergi și-o poartă trei zile prin vînt, tempestate și zăpadă. Atunci grădinarul și mai mult s'a mirat, dar plecă. Când la trei zile s'a reîntors, mantia era tot așa ca mai nainte. Atunci i-am grăit:

— Acum merg pe grămada de gunoi și lucră acolo în ea, șezi jos, culcă-te pe ea, cu un cuvînt fă așa, ca și când ar fi pe tine haina de lucru.

Grădinarul de nou s'a mirat, și stringînd din umeri eși, neputînd pricepe, de ce trebuie învechită mantia cu ori-ce preț. În sfîrșit mantia deveni așa, că puteam să mă prind de lucru.

— **Descoperirea unui schelet de mamut în Siberia.** Din Troppau se vestește: Săptămîna trecută niște lucrători țigani sîpînd au dat de un schelet de mamut. Scheletul încă nu este pe deplin desgropat, dar se poate da cu socoteală, că avem a face cu un exemplar întreg al animalului gigant din epoca terțiară. Dinții desgropați au o lungime de 30 centimetrii.

— **Monumentul unui poet.** La 13 ale lunii curente s'a inaugurat în Roma, la villa Medici, statuia poetului Victor Hugo, dăruită Italiei de Republica Franceză.

A luat parte la serbare președintele Loubet și regele Victor Emanuel.

Libertatea sultanului din Maroc. Din St. Louis se comunică următoarea întâmplare comică care dovedește interesul sultanului din Maroc pentru expoziția universală, ce se aranjează în St. Lois. În luna Ianuarie a primit sultanul în audiență pe comisarul de stat american. Cu această ocaziune a întins comisarului 50.000 de dolari cu cuvintele:

— Eată banii; fă cu ei ce ști! Pentru mine este indiferent, ori îi pui la buzunar, ori îi dai pentru scopurile expoziției. Eu nu știu unde se află orașul St. Lois știu atîta că este oraș american.

Între astfel de împrejură comisarul american n'a voit să primească banii; Sultanul i a trimis după el în Tanger, unde au fost depuși.

— **Dentistul.** Pa tabla neagră a universității din Berlin se poate ceti următorul anunț: „Împăratal Coreei caută medicdentist pe doi ani. Salarul anual 300 yen, spese de călătorie acolo și îndărăt 1000 yen. La săptămîna o consultațiune în palatul imperial. Deslușiri mai amănunțite dă chirurgul Dr. Coenen.“ Mai întîi s'a insinuat un dentist rus. S'a telegrafat curții impe-

riale din Coreea, dacă primește ofertul doctorului rus. Răspunsul a fost: Pentru numele lui Dumnezeu, numai Rus să nu fie, că acela rupe coroana (sel: măselei) împăratului.

A apărut:

„*Moda nouă* ilustrată“ Nr. 1F (Anul II-lea) avînd o bogată materie în modele de toalete elegante: costum de vară, toaletă de voal de lână, toalete de plimbare, bluză de muselină, corsaje, pelerină de primăvară, costum de etamină, boileromantelota, toalete pentru fetețe pălărie Ludovic XVI, pălărie de pae, modele de batiste brodate, etc. etc.

Cronica Modei, Congres internațional de femei, Romanță (Poezie de D. Teleor) Despărțire (Nuvelă) Viața fetelor chineze, Rugă (Impresii de Hyppolita) Ape de toaletă, Dor de Ducă, Oaspeți, Dor. (Poezii).

Ancheta „Modei Noui Ilustrate“ (Nouă răspunsuri la chestiunea: Ce să facă femeia trădată?) Rochia-reformă. Din viața fetelor americane. Limbajul florilor. Mici sfaturi practice. Prima jurnalista. Poșta Medicului. Mici glume. Jocuri recreative, Tipar gratis: Cache-Corser Premii pentru abonați și cititori o pianina în valoare de 1000 lei Premii pe luna April! Un corsaj de Lino — Prețul 20 Bani Numărul.

— **Durere de stomac. Sgârçiri de stomac, catar greu de stomac, la boale de stomac învechite și împotriva lipsei de ape, tit, mijloc sigur. Purgativ sigur, inerția cronică a intestinului gros, la lipsa de scaun purgativ fără dureri, este thea întăritoare de stomac „Centauria“ a farmacistului Kossuth.**

Cutia de probă 1 cor. 20 fil.

Cutia mare . . . 2 cor. —

În contra tusei, catarului (troahnă) răgușelei, flegmei și iritațiunii gâtului este de un efect eminent, pastilele de pept **Senega.** Prețul 1 cor. Se pot căpeta în farmacia la **Maria Fecioară** a farmacistului **Kossuth Pál**, Arad, piața Boros-Béni Nr. 15.

Bibliografie.

Nr. 4 din revista „Convorbiri Literare“, conține următoarele:

T. Maiorescu. — Raport asupra ortografiei revizuite A. — Lordul cel mititel (roman de F. H. Burnett, trad. din englezește). D. Zamfirescu. — Lydda, partea II (roman), A. A. Naum. — Vornicul. Bătrîna cetate. În urma Vîno (poezii). Cezar I. Vircolici. — Seară de toamnă (poezie). E. A. Pangrați. — Ce au făcut universitățile noastre? (conferință). Ciru Oeconomu. — Din Rucăr (roman). N. Iorga. — încă ceva despre Vlad Tepeș și Ștefan cel Mare I. Bogdan. — Câte va cuvinte despre sistemul româno-centric în predarea istoriei universale. Dr. Radu I. Sbiera. — Fiziologia vocalelor românești și i. I. B. — „Academia“ Ini Lazăr la 1818. E. A. P. — Reorganizarea școlii normale superioare din Paris. G. Bogdan-Duică. — Delavrancea: Hagii Tudose. Între vis și viață (dare de seamă). N. Iorga. — Comunicări mărunte

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

A. M. profesor, Timișoara. Cauza e că nu ați renouat abonamentul.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Dr. VAJDA BENO

medic-dentist.

200 1-

Arad, Szabadság-tér, edificiul teatrului.

Pune dinți artificiali cu desăvîrșire apt pentru sfîrmarea alimentelor.

Dinți singuratici 4 cor., chiar și pe rate, plombarea dinților, senzațional de eftin pe lângă garanță.

— *Tragerea fără dureri a dinților 2 coroane.*

Editor și redactor responsabil: Ioan Russu-Ștrianu.

Să primesc zidiri de case de locuit și de închiriat și pe lângă achitare în rate.

In binevoitoarea atențiune celor ce zidesc!

Am onoare a aduce la cunoștința On. Public. că am deschis în

Arad, str. Csernovits Péter Nr. 14.

un birou pentru Intreprinderi de zidire

Primesc tot felul de comenzi și proiecte de zidiri: case, fabrici, biserici, școli, crite, școale etc., în ori ce stil; primesc tot felul de reparaturi și ori-ce transformare și estimare de zidiri pe lângă prețurile cele mai echitabile.

Fiindu-mi scopul a bine-merita de încrederea On. public prin praxa-mi îndelungată și cunoștințele-mi speciale pe lângă prețuri convenabile, — precum și prin îndeplinirea repede a comenzii, apelez prin aceasta la binevoitorul sprigin al On. public.

154 13—25

Cu stimă:

Kondorossy Kálmán.

Planuri, bugete gratuite.

Arverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az Aradi kir. törvényszék 1901 évi 18145 számú végzése következtében Papp Vazul aradi ügyvéd által képviselt "Victoria" takarékpénztárának javára Baltyán József ellen 1880 k. s. jár. erejéig 1902 évi február hó 18-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 840 kor. f-re becsült következő ingóságok, n. m.: több fa alkatásu elmozdítható épületek és egyéb ingóságok, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek m-radni kir. járásbíróság 1904-ik évi V. 192 számú végzése folytán 1880 kor. tőkekövetelés, ennek 1901 évi nov. hó 3 napjától járó 6% kamatai, 1/3% váltódíj és eddig összesen 30 kor. 80 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Baltyán József berzovai lakosai leendő eszközösére 1904 évi április hó 30-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108 §-al értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőknek, szükség esetén becsáron alul is, el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és fel-foglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz 120 §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt M.-Radna 1904 évi április hó 16-án.

Smikál János,
kir. bír. végrehajtó.

203 1—1

Mare surprindere.

In viața nu se mai da nici când o asemenea ocazie! 500 bucăți cu fl. 195. Un orologiu de precizie aurit minunat, cu mers regulat, garanție de 3 ani împreună cu un lanț potrivit, o cravată de domni modernă de matasă, 3 bucăți năfrâmi de buzunar fine, 1 inel de bărbați admirabil cu peatră imitație, un portmoneu elegant de piele, o oglindă minunată de buzunar, 1 par. bumbi de manșete 3 bumbi la pept cu incheietoare patent de aur doborâ 3%, o recvisită de seris prima-nikel, un dragălaș album cu chipuri, conținând 36 chipuri, cele mai frumoase din lume, 1 broș de dame parisiian, elegant (novitate), 1 păreche butoni de peatră briliant-simili foarte seducătoare, 3 obiecte de lux, de veselie pentru tineri și bătrani, 20 obiecte de corespondențe importante și încă alte 400 de diferite obiecte, de lipsă în casa. Toate la oaltă, împreună cu orologiu, care singur plătește acești bani, **costă numai fl. 195.** Expedarea cu rambursă sau trimiterea înainte de bani, să face prin casa vieneză de expedare centrală.

195 2—2

P. LUST, Cracovia.

NB. Pentru comande ce nu convine, se returnează banii.

Primul și cel mai mare Institut de galvanizare, nikelizare și emailare,

provăzută cu lumină electrică 142 10—10

in TIMIȘOARA.

JOZSEF VÁROS, PIAȚA KÜTTL Nr. 3.

POLLÁK JAKAB

Biciclete noi dela 100 coroane în sus.
Biciclete cu motor dela 500 coroane în sus.

De oare ce atât bicicletele, cât și automobilele însuși le fabricăm, ne aflăm în poziția de a putea acorda p. t. mei clienți cele mai mari favoruri.

Repararea perfectă a unui bicicleu vechiu, nikelizarea, emailarea și repararea, mâner nou, pedal nou la oaltă 24 coroane.

Un automobil de 10 cal. un nou omnibus (fabricat propriu) să află de vânzare.

„Mureșanul”

institut de credit și economii, societate pe acții în
MARIA-RADNA.

Fundat și deschis în 15 Noembrie 1897.

Capital social fl. 40.000, în 400 acții de fl. 100.

Acoardă: credite personale pe cambii; credite pe cambii cu acoperire ipototecară; credite pe obligațiuni cu cavenți până la fl. 50; și împrumuturi pe amanete și efecte publice.

Primesc: depuneri de bani spre fructificare, după cari institutul plătește contribuția erarială; ear' deponenții primesc după banii depuși până la 1000 5% de la 1000 în sus 6% interese.

Dirrecțiunea.

Industria de lumină de ceară.

St. Antonius

I. NEUHOLD & Comp.

Timișoara.

Str. Hunyadi, Bathányi, p. Dózsa,
colț cu statuă sf. Maria.

143 21—30

Fabrică de lumină de
ceară artificială.

Distinsă cu premiul statului și cu
lauda personală a M. S. R. regal.

Fără fum și fără scurgere.
— Continuu lumină frumoasă. —

Comande se pot face mai simpla prin postă.
Cumpărăm ceară galbină de albine.

Telefon Nr. 622.

Recomandăm în atențiunea
On. Public și a On. preoțimii cu cele
mai bune lumină de ceară din patrie.

Cu toată stima:

I. NEUHOLD & Comp.

Mare economisire al cumpărării.

Nu este magazin, a cărui articole se pot asemăna cu acele obiecte de minune, cari se pot căpăta la magazinul devenit vestit din cauza estinătății

magazinul de concurență dela bazar

Despre ieftinătatea acestor articlii, ori-cine se poate convinge din lista de mai jos:

	cr.		cr.
Cămăși bărbătești netede la popt dela	75	Legătură de dame americană	20
Cămăși bărbătești albă încrețită	99	„ „ „ din țenăiță	27
Cămăși bărbătești colorată	98	Sorturi legături 130 cm. late	45
Cămăși bărbătești de mătăsă executate în mod admirabil	120	Mănuși de ață	13
Guleri bărb. fason elegant	10	Briuri de pantlică	30
Manșete colorate și albe la 3 pârcehi	50	Ghete de pânză cu talpă dublă	70
Ismene kopper bărbătești acum	45	Umbrele și umbrele de ploaie	90
„ „ „ cu broderie artistică colorată acum	52	Corsete de mijloc	45
Cămăși bărbătești kopper de saten	53	Țașcă de cumpărare din piele americană	25
„ „ „ atlas	75	Broboadă de cap spăletă	15
„ „ „ atlas cu brd. măt.	75	Batistă de stofă delină	25
Ciorapi de bărbat	06	Batistă „ de mătăsă cu tivire lată de bailet	15
„ „ „ de pânură	10	La cumpărare de 1 duz	65
Cump. de ocaziune mătăsă fină	80	Ciorapi netezi pentru copii	04
Cravatele de mătăsă curată vindute până acum cu 50 cr. numai	40	„ „ „ patenți țesuți p. copii	07
Chipie de vară stofă și mătăsă	18	„ „ „ legați	14
Cămăși de femeie de pânză	43	Batistă de copii	04
„ „ „ colorate	55	Șapca de băieți și fete	25
Corsete (camisoane de noapte	65	Cămăși de băieți albe și colorate	78
Fuste albe de desupt	99	„ „ „ copii legate ampir și cu fodorii la umăr	28
Fuste negre „cloth“ mătăsă	150	Haine de băieți	90
Cele mai minunate legături	18	Ghete semipele de copii	40
Pantaloni de femeie albi sifon	89	Ghete de pele de copii	80
Ciorapi femeiești	12	Hosentrăguri de copii	15

Cumpărări ocazionale

500 bucăți hainuțe pentru copii cu preț de jumătate, haine de damă dela 2 fl. în sus, blouze jum. de preț, fuste de desubt, cofere de casă dela 80 cr., taște de frizeuri 70 cr., taști de mâni p. călătorie din piele americană 85 cr., trăsuri pentru băieți cu 450 fl. în sus, parapiele cu parafulgere dela 93 cr., mai departe perii de păr, haine, dinți și perii de unghii, piepteni, săpunuri, tabachlere și portmonoe, parfumuri și creme de dinți, hosendracl, rame de fotografii, bricege, requisite de mâncat, ace de păr, legători de păr. — Clasă separată de jucării și lucrări de lux cu prețuri de 8 și 16 cruceri. — Toți cumpărătorii primesc o poză în mărime naturală după o cumpărare cât de ieftină, numai rama rama trebuie s'o plătească cu preț foarte mic.

REICH EL. Magazin de concurență la bazar. Vis-à-vis de statua 13 martiri.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că moara mea, provăzută cu scaune conice dimpreună cu ferestrele mele cu vapor am transformat-o amăsurat cerințelor timpului, așa că acum sunt în plăcuta pozițiune a măcina și cea mai fină făină.

Recomandând deci atât moara mea, cât și ferestrele mele mânat cu vapor, dimpreună cu lemnăria mea în binevoitoarea atențiune a on. public, îmi iau voie tot odată a asigura pe onoratul public despre serviciu prompt și conștiințios.

ARAD, Ó-vár-tér (lângă podul de peste Murész).

Cu stimă:

Czukur László.

163 2-3

SUCCES GARANTAT!

Birou tehnic pentru zidirea de cupatoare de impregnare

Nr. privil. m. 29.468.

HOLZNER LAJOS

fabrica de vapor pentru impregnarea de cărămizi.

LUGOS.

178

Recomand cupatoarele mele escelente pentru tot felul de cărămizi impregnate pietri fundamentale, de drumuri și de cabel etc., cari absolut nu permit pătrunderea și isvorirea apei.

Deslușiri, budget, modele precum și materiile necesare pentru experimentare trimit gratuit.

Institut propriu pentru explorarea de lut străin.

S'a dovedit de excelent!

Specialitate.

Investițiune minimală!

Gratuit
un **Schnellsieder** și
o **cumpănă pentru culină**

Pentru
prețur nes-
pus de echi-
tabile trimit
în toate păr-
țile urmă-
toarele:

124 9-24

**mărfuri de
argint mexican.**

- 6 cuțite de masă de argint mexican.
- 6 linguri de masă
- 6 furculițe
- 12 lingurițe mic de cafea
- 6 cuțite pentru desert
- 6 furculițe pentru desert
- 1 lingură de scos zamă
- 1 lingură de scos lapte
- 2 candelabre elegante pentru salon.

toate din argint mexican.

46 BUCĂȚI NUMAI 650 Fl.
Afară de asta ori-cine
comandază dela mine pri-
mește drept cadou o cum-
pănă p. culină gratuit.

Argintul mexican este un
metal alb (și dinlăuntru) pen-
tru a cărui calitate și dura-
bilitate primesc garanție pe
25 ani.

Comandele să îndeplinesc
contra trimiterei banilor ori și
pe lângă rambursă din depositul:

Scheffer D. Sándor
Budapesta.
VII, Bezeredy-utca 3 szám.

**Cucea ori steaua
electro-magnetică dublă.**

D. R. G. M. Nr. 88.503.

Vindecă și recrează pe lângă
garanță: reuma, asthma (respirația
greă), insomnia, epilepsia, nervositatea
lipsa de apetit, clorosa, durerea de
dinți, migrena, impotența, influența,
precum și tot felul de boale de nervi.
Bolnavul cel ce nu se poate vindeca
în decurs de 44 zile, îi întorcem
banii imediat Celui ce nu îi mai ajută
nimic, să încerce cu aparatul meu:
căci sunt convins despre efectul sigur
al aparatului meu.

Prețul unui aparat mare 6 cor.

e a se folosi la boale de nervi cronice

Prețul unui aparat mic 4 cor.

se folosesc la boale mai ușoare.

Comandele le îndeplinește în
patrie și străinătate:

Scheffer D. Sándor

Budapesta,

VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

Pentru 5 coroane

trimit 4 1/2 kgr. (circa 50 bucăți) de

săpun de toaletă fin

bucăți alese de săpun de suc de lili,
de rose, de iorgovan, de violele, de
rezedă, de iasmin și de clopoțele.

Pe lângă anticipațiune ori ram-
bursă expediază:

Scheffer D. Sándor

Budapesta,

VIII, Bezeredy-utca 3 szám.

BIEDL JÓZSEF

coloritor și pictor de odăi, imitator de lemn și marmură

Arad, piața Libertății (vis-à-vis de statuie).

Primește toate lucrările ce se țin de bransa
asta, chiar și cele mai grele. 187 9-25

Pictări de odaie,

precum și coloriri și imitari de lemn indigen sau
exotic (foderare) în execuție de gust,

pe lângă prețuri moderate.

Primește tot odată curățirea locuințelor de tot felul
de insecte, pe lângă garanție. Comandele din
provință prompt și grabnic.

— La comande pe seama bisericilor rabat. —

Primirea în posesiune a unui atelier

pentru

reparaturi de obiecte de aur, argint și giuvaericale.

Respectuos aduc la cunoștința On. public, că am
primit prăvalia pentru reparaturi de obiecte de aur, ar-
gint și de giuvaericale, ce se află în Arad, str. Széchenyi
Nr. 1, sub firma **Regényi Kálmán.**

Fac tot felul de reparaturi pe lângă prețuri ieftine.
Cumpăr tot felul de aur călcat și lucruri de argint
pe lângă prețurile cele mai înalte.

Rugând binevoitorul sprigină! On. public, rămân
cu deosebită stimă

153 13-25

CHRISTIAN JÓZSEF

ARGINTAR.

Strada Széchenyi nr. 1.